

TOMASZ CYCHNERSKI

Université Adam Mickiewicz à Poznań

ADDENDA ET CORRIGENDA LA „FLEXIUNEA VERBALĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ”

Abstract. Cychnerski Tomasz, *Addenda et corrigenda la „Flexiunea verbală în limba română”* [Addenda et corrigenda to “The Verbal Inflection in Romanian”]. *Studia Romanica Posnaniensia*, Adam Mickiewicz University Press, Poznań, vol. XXXII : 2005, pp. 13-22. ISBN 83-232-1465-4, ISSN 0137-2475.

This paper introduces the necessary modifications and supplements to the work *Verbal Inflection in Romanian*, published in 1999 by the same author. The main modifications are: a new phonological inventory applied to the morphological analysis, a new functional definition of the subjunctive mood, the elimination of the infinitive from the inflectional system, a new type of inflectional root distinguished -- extended root, a new set of affixes. They refer to all the inflectional phenomena and cause many minor changes of formal and functional nature.

În anul 1999, Editura Științifică a Universității „Adam Mickiewicz” din Poznań a publicat cartea *Flexiunea verbală în limba română* scrisă de către autorul articolului de față. În cursul celor cinci ani de la data publicării au avut loc numeroase discuții și au fost pronunțate multe păreri privitoare la faptele prezentate în carte. Acestea obligă pe autorul cărții să aducă cel mai repede posibil la cunoștința cititorilor soluțiile noi întocmite sub influența diverselor opinii, mai ales celor critice. Modificările și completările cele mai importante care ar trebui introduse în sistemul flexionar descris în lucrarea publicată, vor fi prezentate mai sus sub forma câtorva puncte. Ordinea acestora este aproximativ aceeași ca structura cărții.

1. PRINCIPII FONOLOGICE

Primele pagini ale cărții discutate prezintă repertoriul fonemelor românești care poate fi supus unei critici serioase. Studiarea aprofundată a structurii fonologice și morfo(no)logice a românei duce la concluzia că sistemul propus de E. Vasiliu folosit în lucrare, deși economic, nu se aplică bine la unele probleme cruciale pe care le prezintă morfologia românească întreagă. O soluție poate fi găsită, cum se

langues sont parlées par des communautés relativement peu nombreuses. Car il est évident que les conclusions concernant des concepts aussi généraux et universels que celui de catégorie grammaticale, ne seront complètes et convaincantes qu'après avoir pris en compte tous les systèmes langagiers du monde.

BIBLIOGRAPHIE

- Charaudeau P. (1992), *Grammaire du sens et de l'expression*, Paris.
- Guillaume G. (1973), *Langage et science du langage*. Paris-Québec.
- Guillaume G. (1987), *Leçons de linguistique, 1945-1946*, série A, vol. 7. Villeneuve-d'Ascq (Nord).
- Joly A. (1984), *La distinction du nom et du verbe dans la théorie de G. Guillaume*, Modèles linguistiques, t. VI, fasc. 1, pp. 41-52.
- Lazard G. (1984), *La distinction entre nom et verbe en morphologie et en syntaxe*, Modèles linguistiques, t. VI, fasc. 1, pp. 29-39.
- Martinet A. (1965), *La linguistique synchronique. Études et recherches*, Paris.
- Le Nouveau Petit Robert. Dictionnaire alphabétique et analogique de la langue française* (1993), réd. dirigée par Rey Debove J. et Rey A., Paris.
- Tesnière L. (1965), *Éléments de syntaxe structurale*, Paris.

TOMASZ CYCHNERSKI

Université Adam Mickiewicz à Poznań

ADDENDA ET CORRIGENDA LA „FLEXIUNEA VERBALĂ ÎN LIMBA ROMÂNĂ”

Abstract. Cychnerski Tomasz. *Addenda et corrigenda la „Flexiunea verbală în limba română”* [Addenda et corrigenda to “The Verbal Inflection in Romanian”]. *Studia Romanica Posnaniensia*, Adam Mickiewicz University Press, Poznań, vol. XXXII : 2005, pp. 13-22. ISBN 83-232-1465-4, ISSN 0137-2475.

This paper introduces the necessary modifications and supplements to the work *Verbal Inflection in Romanian*, published in 1999 by the same author. The main modifications are: a new phonological inventory applied to the morphological analysis, a new functional definition of the subjunctive mood, the elimination of the infinitive from the inflectional system, a new type of inflectional root distinguished – extended root, a new set of affixes. They refer to all the inflectional phenomena and cause many minor changes of formal and functional nature.

În anul 1999, Editura Științifică a Universității „Adam Mickiewicz” din Poznań a publicat cartea *Flexiunea verbală în limba română* scrisă de către autorul articolului de față. În cursul celor cinci ani de la data publicării au avut loc numeroase discuții și au fost pronunțate multe păreri privitoare la faptele prezentate în carte. Acestea obligă pe autorul cărții să aducă cel mai repede posibil la cunoștința cititorilor soluțiile noi întocmite sub influența diverselor opinii, mai ales celor critice. Modificările și completările cele mai importante care ar trebui introduse în sistemul flexionar descris în lucrarea publicată, vor fi prezentate mai sus sub forma câtorva puncte. Ordinea acestora este aproximativ aceeași ca structura cărții.

1. PRINCIPII FONOLOGICE

Primele pagini ale cărții discutate prezintă repertoriul fonemelor românești care poate fi supus unei critici serioase. Studiarea aprofundată a structurii fonologice și morfo(no)logice a românei duce la concluzia că sistemul propus de E. Vasiliu folosit în lucrare, deși economic, nu se aplică bine la unele probleme cruciale pe care le prezintă morfologia românească întregă. O soluție poate fi găsită, cum se

pare, în sistemele elaborate în anii patruzeci de Al. Graur – Al. Rosetti și, apoi, în anii șaizeci, de D. Macrea. După unele modificări, aceste două propuneri duc la un repertoriu fonematic satisfăcător, capabil să elimine interpretările discutabile sau chiar greșite ale faptelor morfologice (flexionare). Un asemenea repertoriu ar conține 10 unități vocalice: /u, o, a, i, ɨ, e, ə, ɛ̃, ɔ̃, ɛ̃o/ și 38 de unități consonantice /p, p_j, b, b_j, t, t_j, d, k, c, g, ʃ, f, f_j, v, v_j, s, z, z_j, ʃ, ʃ_j, ʒ, ʒ_j, ts, ts_j, tʃ, dʒ, ʒ, ç, m, m_j, n, n_j, r, r_j, l, l_j, w, j/.

Seria fonemelor consonantice palatale elimină din sistem unitatea foarte problematică pe care o constituie /j/. În consecință, nici o asemenea unitate nu va corespunde grafemului „i”, nici nu va apărea în structura morfematică a formelor flexionare.

Bineînțeles, clasificarea celor trei diftongi (și mai ales, a diftongului /ɛ̃o/) drept fonemele vocalice poate părea și ea discutabilă, dar unele fapte de ordin paradigmatic (alternanțe) și suprasegmental (accent) pledează în favoarea unui astfel de tratament al acestor segmente¹. Totuși o greșeală o constituie, întâi, enumerarea și, apoi, marcarea în analiză a diftongilor de tipul /j_ju, w_ju/, dintre care unele nu au nici o relevanță în flexiune (/j_ju, j_je/), iar celelalte sunt segmente monofonematice preiotacizate sau prelabializate interpretate în lucrare în mod eronat ca secvențe de două foneme. Aceasta privește în primul rând vocalele inițiale din forma afixelor ce se adaugă la radical cu terminația vocalică, de exemplu -e, -a, -ind, -u, etc. de după *loku-*, *ști-*, *kontinu-*, *bă-*, etc., cât și vocalele finale din structura unor radicali întregi la verbele de tipul *LOCUI*, *CONTINUA*, *STUDIA*, etc. Cum se pare, formele *continua*, *continuuă*, *continuuând*, *îmbia*, *îmbie*, *știut*, *băut* și alte asemănătoare ar trebui (cel puțin, ar putea) fi reprezentate fonetic [kontinu^wu, kontinu^wə, kontinu^wind, imbr^ju, imbr^je, ʃt^jut, bə^wut], fonologic deci – /kontinua, kontinua, kontinuuind, imbia, imbie, știut, băut/. Trebuie subliniat însă faptul că segmentele bifonematice /je, ja/ se mențin în cazul formelor de tipul *krejaza*, *piwjaza*, *lokujește*, *lokujaskə*, *lokujam*, etc. Toate acestea vor provoca modificări în structura morfematică a formelor flexionare.

2. PRINCIPII GRAFEMATICE

Observațiile făcute mai sus cu privire la sistemul fonologic se aplică consecvent și la unele aspecte ale sistemului grafematic în sfera corespondenței grafem(e) – fonem(e). În primul rând, grafemului „i” nu corespunde un /j/.

În al doilea rând, luând în considerare palatalizarea automată și regulată a consoanelor dinaintea lui /i/, nu este necesară stabilirea corespondenței „k” – /ç/.

¹ Toate problemele fonologice asemănătoare sunt discutate în amănunte cu o altă ocazie, în articolul consacrat bazelor fonologice ale sistemului morfonologic românesc care va apărea în volumul următor al revistei de față.

În al treilea rând, potrivit regulilor fonologice modificate, grafemelor „a, ă, â, e, u” nu corespund niciodată segmente bifonematice, vocalele respective fiind contextual preiotacizate după /i/ sau prelabializate după /u/.

3. REGULI MORFONOLOGICE

În lumina celor spuse cu referire la preiotacizarea și prelabializarea fonemelor inițiale din structura unor afixe și a fonemelor finale din structura unor radicali, alternanțele V – (V –) \emptyset care stau la baza distingerei dintre radical întreg și cel scurtat nu au variante cu membrii /w̄/, /j̄/, /w̄/, /j̄/, /jī/. Aceeași regulă se referă și la alternanța vocalică /e/ – /a/ care se produce înăuntrul radicalului scurtat din structura verbelor de tipul AIEPTA, DEZMIERDA, PIERDE, FIERBE, PIERI, IEȘI, MIEUNA și PIEPTĂNA.

Eliminarea din sistemul fonologic al unității /j̄/ provoacă creșterea considerabilă a numărului de alternanțe consonantice care trebuie acum completate cu serii alternante, cel mai des bimembre, de tipul C – C_j, definatorii pentru opoziția funcțională „Pers 1 Sg” ≠ „Pers 2 Sg”, de exemplu /p/ – /p_j/: pup ≠ pupi, /b/ – /b_j/: îmbib ≠ îmbibi, /f/ – /f_j/: mă îngâmf ≠ te îngâmfii, etc. Din aceeași cauză, unele alternanțe consonantice descrise în lucrare trebuie reformulate, de exemplu /t/ – /t̄s/ în /t/ – /t̄s_j/, /t̄s/ – /t/ în /t̄s_j/ – /t/, /d/ – /z/ în /d/ – /z_j/, /z/ – /d/ în /z_j/ – /d/, /s/ – /ʃ/ în /s/ – /ʃ_j/, /ʃ/ – /s/ în /ʃ_j/ – /s/, /st/ – /ʃt/ în /st/ – /ʃt_j/, /sk/ – /ʃt/ în /sk/ – /ʃt_j/, /ʃt/ – /sk/ în /ʃt_j/ – /sk/ și /ʃk/ – /ʃt/ în /ʃk/ – /ʃt_j/.

Pe de altă parte, alternanțele consonantice care descriu alomorfele radicalului scurtat al verbelor VENI, ȚINE și PIERI trebuie reformulate din /n/ – /j/ , /r/ – /j/ în /n/ – /ø/ , /r/ – /ø/ , respectiv². Aceasta privește de asemenea radicalul verbelor MÂNEA, PUNE și RĂMÂNE și alternanța /n/ – /j/ – /ø/ care va fi reformulată, și ea, în /n/ – /ø/.

În fine, presupunând existența a doi radicali supletivi în structura verbului FACE, /faif̄je- și f̄a-³, acesta nu se supune alternanței consonantice /t̄s_j/ – /k/ – /ø/.

4. CATEGORII MORFOLOGICE

Subjonctivul românesc suscită foarte mari probleme de interpretare. Formularea precisă a valorii categoriale primare (a unei invariante definatorii) a lui pare aproape imposibilă, luând în considerare (sub)valorile numeroase și variate pe care le capătă în context și pe care le împărtășește cu celelalte forme flexionare verbale. În primul rând, împreună cu formele de indicativ, condițional și imperativ,

² Vezi mai jos remarcile referitoare la radical flexionar.

³ Radicalul /f̄a- ar apărea numai în forma imperativului.

subjonctivul intră în relația de opoziție morfologică directă cu formele participiale pe baza trăsăturilor „±personal, ±diatic”. Stabilirea unei asemenea opoziții între subjonctiv și celelalte forme ce au trăsătura „+personal” nu este însă posibilă, formele subjonctivale fiind capabile să exprime majoritatea valorilor proprii indicativului, condiționalului și imperativului. O singură caracteristică care îl deosebește de cele trei moduri din urmă este deci o modalitate „nonfinită”⁴ în comparație cu modalitățile definitorii: asertorică a indicativului, nonasertorică ipotetică a condiționalului și nonasertorică volitivă a imperativului. Alte deosebiri care pot duce la distingerea modului subjonctiv aparțin deja sintaxei. El comută atât de bine cu formele celorlalte trei moduri, cât și cu construcțiile infinitivale. În plus, există și contexte în care el este comutabil cu formele participiale și cu supin. Cât privește opozițiile formale, marca sa principală (morfemul „să”) se situează la limita sintaxei și morfologiei. În același timp, el păstrează însă desinențele proprii la persoana a treia. Formele subjonctivului aparțin deci cu siguranță flexiunii, definindu-se fie înăuntrul modului prin valoarea lui categorială primară „nonfinit”, fie în afară de mod, în opoziție cu toate celelalte forme flexionare pe baza trăsăturilor „+personal, +oblic” („+dependend sintactic” sau „+subjonctiv”, în loc de „+oblic”). Cercetările mai detaliate pot duce la un răspuns satisfăcător în ceea ce privește definirea lui funcțională și poziția pe care o ocupă sub acest aspect în sistemul flexionar. Cele spuse aici sugerează deci că subvalorile lui „potențial” și „ireal” i-au fost atribuite în lucrare fără motive suficiente. Trăsăturile temporale „nontrecut” și „trecut” satisfac singure, în schimb, condițiile distingerii a două clase funcționale de forme flexionare subjonctivale.

5. PARADIGMĂ VERBALĂ ȘI CLASE FUNCȚIONALE DE FORME FLEXIONARE

Una dintre cele mai mari probleme ale flexiunii verbale o constituie cu siguranță statutul formei clasificate ca infinitiv după tradiția gramaticală românească. Din toate faptele prezentate în lucrare reiese clar că aceasta este o secvență fixă, compusă – de la stânga la dreapta – din prepoziția *a* și radicalul flexionar întreg al verbului dat⁵. Analizele morfo-sintactice detaliate ale secvenței discutate, cât și datele diacronice referitoare la aceasta, dovedesc că ea este construcția sintactică infinitivală care, pe lângă celelalte unități gramaticale⁶, a înlocuit infinitivul – formă flexionară, pierdută de româna în cursul dezvoltării sale. Paradigma flexionară verbală românească nu conține deci forma numită infinitiv, iar printre clasele

⁴ Membrul opoziției nonfinit (engl. non-finite) ≠ finit (engl. finite) dinăuntrul categoriei de finitate (engl. finiteness).

⁵ Prepoziția *a* nu apare doar în unele contexte care se descriu însă morfo-sintactic cu o mare precizie.

⁶ Este vorba aici despre formele subjonctivului și construcțiile numite tradițional supin.

funcționale de forme flexionare românești nu există clasa cu o asemenea denumire. În concluzie, încadrarea acestei construcții în domeniul flexiunii propriu-zise constituie în lucrare o inconsecvență gravă. În schimb, ultimul capitol al cărții consacrat construcțiilor sintactice cu valori categoriale verbale ar trebui să ia în considerare și să descrie și construcția sintactică infinitivală. Lipsa infinitivului flexionar în sistem va avea și consecințele sale în interpretarea secvențelor morfemice din structura unor tipuri de forme.

6. RADICAL FLEXIONAR

Ca și-n cazul infinitivului, o inconsecvență gravă privește interpretarea secvențelor morfemice din structura formelor sintetice. Pe când clasificarea morfemelor -EZ, -ESK, -ÆSK drept sufixe structurale a fost cu totul motivată, omiterea unui al treilea tip de radical – radical lărgit – constituie defectul important al sistemului flexionar prezentat în lucrare. Distingerea dintre radical întreg și cel scurtat este întemeiată și trebuie menținută cu unele modificări ale structurii și rolului în sistem al celui dintâi, dar necesită o completare cu radicalul flexionar lărgit, și anume secvența compusă din radicalul scurtat urmat de un sufix structural: (R_{Sr} -Suf $_{Sr}$), de exemplu *lukrez-*, *situjază-*, *flateze-*, *studiez_f-*, *jubesk-*, *jubește-*, *jubēaskă-*, *χotārask-*, *χotāraskă-*, *χotāraste-*, etc. Aceasta va modifica, bineînțeles, interpretarea secvenței morfemice ale unor tipuri de forme. Toate reprezentările radicalului lărgit trebuie să ia în considerare modificările fonologice și morfonologice introduse anterior, cât și corectările realizate consecvent în structura sufixelor structurale⁷, ceea ce poate fi ilustrat aici cu următoarele exemple: *lukrez-*, *piwez-*, *studiez-*, *efektue_f-*, *jubesk-*, *pustiesk-*, *lokujesk-*, *χotārask-*, *lukrez_f-*, *piwez_f-*, *studiez_f-*, *efektue_f-*, *jube_fte_f-*, *pustie_fte_f-*, *lokujest_f-*, *χotārast_f-*, *lukrēāzā-*, *piwjazā-*, *studiazā-*, *efektujazā-*, *jube_fte-*, *pustie_fte-*, *lokujeste-*, *χotāraste-*, *lukreze-*, *piweze-*, *studieze-*, *efektueze-*, *jubēaskă-*, *pustiaskă-*, *lokujaskă-*, *χotāraskă-*.

În ceea ce privește radicalul întreg, nici un fapt nu justifică segmentarea lui în două morfeme dintre care cel de al doilea ar fi reprezentat prin \emptyset . Segmentul zero este motivat însă ca membru al alternației vocalice V – (V –) \emptyset , definitorii pentru două tipuri principale de radical; are deci numai statutul morfonologic. Pe de altă parte, în loc de infinitiv flexionar (și ca urmare a lipsei acestuia), radicalul întreg face parte acum din structura unor forme compuse și constituie o variantă pozițională a imperativului.

Modificarea interpretării fonologice aplicate la finala radicalului întreg duce la schimbările în reprezentarea acestuia. Radicalul întreg al verbelor de tipul ÎMBIA, STUDIA, CONTINUA, SITUA, SCRIE, ATRIBUI, TRĂI, LOCUI și PUSTII se va prezenta cum urmează: *îmbia-*, *îmbie-*, *studia-*, *studie-*, *kontinua-*, *kontinua-*, *situa-*, *situa-*, *skie-*, *atribui-*, *trăi-*, *lokui-*, *pustii-*.

⁷ Vezi observațiile făcute asupra sufixelor structurale în punctul următor.

Seria consoanelor palatale introduse în sistemul fonologic mărește numărul tipurilor morfonologice ale radicalului scurtat consonantic. Se adaug acolo unitățile: $R_{Srt}/-p_j/$, $R_{Srt}/-b_j/$, $R_{Srt}/-ts_j/$, $R_{Srt}/-f_j/$, $R_{Srt}/-v_j/$, $R_{Srt}/-z_j/$, $R_{Srt}/-ʃ_j/$, $R_{Srt}/-ʒ_j/$, $R_{Srt}/-m_j/$, $R_{Srt}/-Cn_j/$, $R_{Srt}/-Vn_j/$, $R_{Srt}/-Vr_j/$, $R_{Srt}/-Vl_j/$, de exemplu: *okup_j-*, *imbib_j-*, *agăts_j-*, *ingîmf_j-*, *absolv_j-*, *afez_j-*, *jeʃ_j-*, *degaʒ_j-*, *dorm_j-*, *spriʒin_j-*, *bukur_j-*, *skol_j-*.

Renunțarea la alternanțele $/n/ - /j/ (- /\emptyset/)$ și $/r/ - /j/$, semnalată mai devreme, este legată de o altă interpretare a radicalului scurtat din structura câtorva verbe decât cea prezentată în lucrare. Ori, segmentarea formei la persoana a doua singular de la verbele de tipul MÂNEA, ȚINE, PUNE, RĂMÂNE, VENI și PIERI pare mai adecvată, când (semi)consoana finală $/j/$ este suprimată din radical și ia locul desinenței $-\emptyset$. Analiza corectă a formelor discutate se prezintă deci cum urmează: *mîn-∅*, *mî-j*, *mîn-e*, ...; *tsin-∅*, *tsi-j*, *tsin-e*, ...; *vin-∅*, *vi-j*, *vin-e*⁸, ș.a.m.d. În această situație, se schimbă și alternanțele radicalului scurtat al verbelor în discuție: $SAIR_{Srt}(MÂNEA) = \{mîn-, mî-, m\grave{a}-, m\grave{a}-\}$, $SAIR_{Srt}(ȚINE) = \{tsin-, tsi-\}$, $SAIR_{Srt}(PUNE) = \{pun-, pu-\}$, $SAIR_{Srt}(RĂMÂNE) = \{r\grave{a}mîn-, r\grave{a}mî-, r\grave{a}m\grave{a}-, r\grave{a}m\grave{a}-\}$, $SAIR_{Srt}(VENI) = \{vin-, vi-, ven-\}$ și $SAIR_{Srt}(PIERI) = \{pier-, pie-\}$.

Segmentul *fost* din structura participiului pasiv poate fi, și el, clasificat ca atare drept un al cincilea radical supletiv al verbul FI în loc de *fo-*. Segmentarea *fo-s-t* are însă meritul de a repeta segmentele sufixale caracteristice pentru sistemul flexionar întreg: $-s(e)-$ și $-t$.

În sfârșit, mai adecvată pare să fie distingerea a doi radicali supletivi la verbul FACE: 1) *faiʃe-* împreună cu variantele *faiʃ_j-*, *fak-*, *faiʃ_j-*, *fək-* și 2) *fə-* din structura formei la Imp 2 Sg.

7. SUFIXE

Conform schimbărilor fonologice și morfonologice expuse în primele paragrafe trebuie modificate și sufixele tematice. Astfel, sufixul structural $-EZ-$ nu mai are alomorfele: $-\widehat{j}ez-$ și $-\widehat{w}ez-$, iar alomorful $-\widehat{j}az-$ nu mai corespunde lui $-\widehat{az}-$ din grafie. În ce privește sufixul structural $-ESK-$, alomorfele $-\widehat{j}esk-$, $-\widehat{j}est-$ și $-\widehat{j}ask-$ ⁹ nu mai corespund, respectiv, segmentelor $-esc-$, $-eșt-$ și $-asc-$ din grafie. Toate cele trei morfeme – sufixe structurale au, fiecare, câte un alomorf adăugat: $-\widehat{e}z_j-$ (la $-EZ-$), $-\widehat{e}ʃt_j-$ (la $-ESK-$) și $-\widehat{a}ʃt_j-$ (la $-\widehat{A}ESK-$), care apar înaintea desinenței de persoana a doua singular $-\emptyset$ ¹⁰ și cărora le corespund în grafie, în ordinea respectivă, unitățile $-\widehat{e}zi-$, $-\widehat{e}ști-$ și $-\widehat{a}ști-$.

Sufixul trecutului perfect $-A-$ nu mai are alomorfele $-\widehat{w}a-$, $-\widehat{j}a-$, $-\widehat{w}a-$, $-\widehat{j}e-$, iar sufixul homofuncțional $-U-$ nu mai are alomorfele $-\widehat{w}u-$, $-\widehat{j}u-$.

⁸ Formele persoanei a doua pot fi interpretate fonologic ca *mî-i*, *tsi-i*, *pu-i*, *rămî-i*, *vi-i* și *pie-i*.

⁹ În plus, cele trei alomorfe trebuie acum notate *-jesk-*, *-jest-*, *-jusk-*.

¹⁰ Vezi detaliile din punctul consacrat desinențelor.

Sufixul trecutului imperfect -A- nu mai are alomorfele $-\widehat{w}a-$, $-\widehat{j}a-$, iar alomorful $-\widehat{j}a-$ ¹¹ din structura unității homofuncționale -ĚA- nu mai corespunde lui -a- din grafie.

Sufixele participiului activ nu mai au alomorfele cu un /w/ sau un /j/ inițial: $-\widehat{w}ind$, $-\widehat{j}ind$, $-\widehat{w}indu-$, $-\widehat{j}indu-$.

Se elimină din sistem sufixul infinitivului nontrecut. În consecință, el nu apare în structura nici unei teme flexionare și nu face parte din nici un flectiv, continuu sau discontinuu.

8. TEME FLEXIONARE

Modificarea cea mai importantă care privește temele flexionare constă în eliminarea temei infinitivului nontrecut. Reprezentările tuturor celorlalte teme trebuie să ia în considerare schimbările (mor)fonologice introduse anterior, cât și seriile noi de alomorfe sufixale¹².

9. DESINENȚE

Inventarul fonologic adoptat în articolul de față provoacă schimbările cele mai importante în sistemul desinențelor. După modificări, morfemele desinențiale ale indicativului prezent au structura următoare:

- persoana întâi singular: $-U_1 = \{-\emptyset_1, -u_1, -w_1, -j_1\}$;
- persoana a doua singular: $-I = \{-\emptyset_2, -i_1, -j_2\}$;
- persoana a treia singular: $-\mathcal{E}_1 = \{-\emptyset_1, -e_1, -je_1, -\emptyset_3\}$, $-\mathcal{E}_1 = \{-e_2\}$;
- persoana întâi plural: $-M = \{-m\}$;
- persoana a doua plural: $-\overline{TS}_j = \{-ts_j\}$;
- persoana a treia plural: $-\mathcal{E}_2 = \{-\emptyset_2, -e_3, -je_2\}$, $-U_2 = \{-\emptyset_4, -u_2, -w_2\}$.

Distribuția alomorfelor de mai sus după verbele-tip se prezintă cum urmează:

$-\emptyset_1$: OCUPA, ÎNCHEIA, PĂREA, BATE, OFERI, VĂRÎ, LUCRA, IUBI, HOTĂRÎ, FI;

$-u_1$: URLA, UMPLE;

$-w_1$: CONTINUA, SCRIE, STA, DA, PREDĂ, LA, LUA, BEA, VREA, ȘTI;

$-j_1$: ÎMBIA, ATRIBUI;

$-\emptyset_2$: OCUPA, ÎNCHEIA, DEOCHEA, PĂREA, BATE, OFERI, VĂRÎ, LUCRA, IUBI, HOTĂRÎ, FI;

$-i_1$: URLA, UMPLE;

$-j_2$: MÂNEA, PUNE, VENI, ÎMBIA, SCRIE, ATRIBUI, STA, DA, PREDĂ, LA, LUA, AVEA, BEA, VREA, ȘTI;

¹¹ Care de asemenea trebuie acum notat $-ja-$.

¹² Vezi punctul precedent.

- ∂_1 : OCUPA, OFERI, VĂRÎ, LUCRA, CONTINUA, STA, CONSTA, DA, PREDĂ, LA;
- e_1 : ÎNCUIA, DEOCHEA, ÎMBIA;
- je_1 : ATRIBUI;
- \emptyset_3 : LUA, BEA, VREA;
- e_2 : PĂREA, BATE, VENI, VORBI, HOTĂRÎ, SCRIE, AVEA, FI, ȘTI;
- ∂_2 : OCUPA, OFERI, VĂRÎ, LUCRA, CONTINUA;
- e_3 : ÎNCUIA, DEOCHEA, ÎMBIA;
- je_2 : ATRIBUI;
- \emptyset_4 : PĂREA, BATE, VENI, VORBI, HOTĂRÎ, VREA, FI;
- u_2 : UMPLE;
- w_2 : STA, CONSTA, DA, PREDĂ, LA, LUA, AVEA, BEA, ȘTI.

Desinențele $-m$ și $-\widehat{ts}_j$ apar la toate verbele. Distingerea desinențelor $-j_1$, $-w_1$, $-j_2$ și $-w_2$ poate fi eliminată, dacă finala formelor verbale este clasificată la nivelul fonologic ca vocalică, de exemplu: *îmbii, continuu, mii, știu*. Un asemenea procedeu duce la un inventar de alomorfe mai economic.

Morfemele desinențiale ale subjonctivului nontrecut sunt la persoana întâi și a doua homonimice în întregime cu morfemele corespunzătoare ale indicativului prezent. La persoana a treia se disting următoarele morfeme:

- la singular: $-E_1 = \{-e_1, -je_1, -\emptyset_1\}$, $\mathcal{A}_1 = \{-\partial_1, -e_2, -\emptyset_2\}$;
- la plural: $-E_2 = \{-e_3, -je_2, -\emptyset_3\}$, $\mathcal{A}_2 = \{-\partial_2, -e_4, -\emptyset_4\}$.

Distribuția lor după verbele-tip se prezintă în felul următor:

- e_1 : OCUPA, ÎNCHEIA, OFERI, VĂRÎ, UMPLE, FLATA, CONTINUA, ÎMBIA, FI, ȘTI;
- je_1 : ATRIBUI;
- \emptyset_1 : STA, CONSTA, DA, PREDĂ, LUA;
- ∂_1 : VENI, PĂREA, BATE, IUBI, HOTĂRÎ, AVEA;
- e_2 : SCRIE;
- \emptyset_2 : BEA, VREA;
- e_3 : OCUPA, ÎNCHEIA, OFERI, VĂRÎ, UMPLE, FLATA, CONTINUA, ÎMBIA, FI, ȘTI;
- je_2 : ATRIBUI;
- \emptyset_3 : STA, CONSTA, DA, PREDĂ, LUA;
- ∂_2 : VENI, PĂREA, BATE, IUBI, HOTĂRÎ, AVEA;
- e_4 : SCRIE;
- \emptyset_4 : BEA, VREA;

Morfemele desinențiale ale imperativului constituie, după modificări, mulțimile următoare:

- la singular: $-\mathcal{A} = \{-\partial, -e_1, -\emptyset_1\}$, $-E_1 = \{-e_2, -\emptyset_2\}$, $-I = \{-\emptyset_3, -j\}$, $-O = \{-o\}$;
- la plural: $-\widehat{TS}_j = \{-ts_j\}$;

Desinența $-\partial$ definește verbele de tipul FLATA, OFERI, VĂRÎ, CONTINUA, DA, PREDĂ; desinența $-e_1$ – verbele de tipul DEOCHEA, ÎNCHEIA, ÎMBIA; desinența $-je$ – cele de tipul ATRIBUI, iar desinența $-\emptyset_1$ – verbul LUA și derivatele lui. Alomorful $-e_2$ determină verbele IUBI, HOTĂRÎ și cele tranzitive de tipul SCĂDEA, BATE, SIMȚI, SCRIE; alomorful $-\emptyset_2$ – verbele DUCĂ, ZICE, FACE și derivatele lor. Desinența $-\emptyset_3$

caracterizează verbele intransitive de tipul SCĂDEA, ȘEDEA, NAȘTE, PLÂNGE, MERGE, FIERBE, ADORMI, FUGI, cât și verbul VEDEA și derivatele lui, iar desinența *-j* – verbele de tipul STA, MÂNEA, AVEA, RĂMÂNE, PIERI, FI, ȘTI. În fine, desinența *-o* definește verbul VENI și derivatele lui.

La celelalte clase de forme flexionare, desinențele modificate sunt cele ce urmează:

	indicativ trecut perfect	indicativ trecut imperfect	indicativ trecut anterior
1Sg	-J = {-j}	-M ₁ = {-m ₁ }	-M ₁ = {-m ₁ }
2Sg	-Ș _j = {-f _j }	-J = {-j}	-Ș _j = {-f _j }
3Sg	-Ø ₁ = {-ø ₁ }	-Ø = {-ø}	-Ø ₁ = {-ø ₁ }
1Pl	-M = {-m}	-M ₂ = {-m ₂ }	-M ₂ = {-m ₂ }
2Pl	-T̄S _j = {-ts _j }	-T̄S _j = {-ts _j }	-T̄S _j = {-ts _j }
3Pl	-Ø ₂ = {-ø ₂ }	-W = {-w}	-Ø ₂ = {-ø ₂ }

10. CONSTRUCȚII SINTACTICE ȘI CATEGORII VERBALE

Apendicele 2, care ar putea să fie intitulat la fel ca punctul de față, trebuie acum completat cu construcțiile infinitivale:

- cea nontrecută: $a_{\text{Prep}} \# R_{\text{Int}}(\text{Vb})$, de exemplu a ocupa, a flata, a scădea, a bate, a prinde, a rupe, a simți, a oferi, a atribui, a iubi, a vâri, a hotărî;
- cea trecută: $a_{\text{Prep}} \# R_{\text{Int}}(\text{FI}) \# \text{PartPas}(\text{Vb})$, de exemplu a fi ocupat, a fi flatat, a fi scăzut, a fi bătut, a fi prins, a fi rupt, a fi simțit, a fi oferit, a fi atribuit, a fi iubit, a fi vârit, a fi hotărît.

De asemenea, ar fi bine ca același capitol să prezinte și unele construcții prezumtive, cât și cele care sunt unite sub numele comun tradițional – supin.

11. CELELALTE MODIFICĂRI

Toate reprezentările formelor textuale și ale unităților lor constitutive (morfe) trebuie să ia în considerare acum, în întreaga lucrare, corectările introduse în sistemele fonologic și morfonologic. În plus, la aceleași reprezentări (mai ales în capitolele consacrate flectivelor, segmentării și construcției formelor textuale) trebuie aplicate unități noi ce constituie consecințele a trei modificări importante: formularea sistemului afixal nou, eliminarea infinitivului flexionar și distingerea radicalului lărgit.

Printre verbele auxiliare nu mai există forma infinitivului nontrecut de la verbul FI. Pe de altă parte, formele auxiliare ale aceluiași verb la subjonctiv nontrecut ar putea fi interpretate pur și simplu ca radical întreg.

Clasificarea verbelor în conjugări bazată pe structura morfemică a formelor sintetice trebuie să țină cont de afixe noi și de radical lărgit.

Bineînțeles, sincretismele membrul căroră a fost infinitivul nu mai au loc.

Formulele care definesc construcția formelor textuale necesită și ele o revizuire. Astfel, formula definitorie a indicativului prezent ar trebui să conțină și referiri la apariția radicalului lărgit. Formulele definatorii ale indicativului viitor și condiționalului nontrecut au acum $R_{inf}(Vb)$ în loc de $F_{infNPast}(Vb)$.

* * *

Modificările și completările prezentate aici pe scurt vor fi aplicate în viitor la a doua ediție a cărții care, așteptând să fie publicată, va fi îmbogățită cu definițiile, explicațiile și comentariile, redactate în limbi naturale.